Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Hallitusneuvos Jarmo Tiukkanen
Kansainvälinen osaaminen ja työvoima –tiimi
Työvoiman maahanmuutto- ja kotoutumisyksikkö

LAUSUNTO

21.11.2023

VN/34446/2022-TEM-88

HE 83/2023 vp

Eduskunta / Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Viite: Asiantuntijakuuleminen torstaina 23.11.2023 klo 12.15 / HE 83/2023 vp

Hallituksen esitys nuorten liikkuvuudesta Kanadan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Kyse on Suomen ja Kanadan välisen nuorten liikkuvuutta koskevan sopimuksen, joka on allekirjoitettu Helsingissä 31.3.2023, hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta.

Kanadalla on tämänkaltaisia sopimuksia (*Youth Mobility Agreement*) 36 maan kanssa. Sopimus sisältää perinteisiä työlomia koskevat määräykset, mutta siinä on lisäksi määräykset toisen asteen jälkeiseen oppilaitokseen rekisteröityneistä opiskelijoista, jotka aikovat suorittaa vastaanottavassa maassa opinto-ohjelmassaan vaaditun ja koulutusalaansa liittyvän ennalta järjestetyn harjoittelun, sekä äskettäin toisen asteen jälkeisen tutkinnon suorittaneista kansalaisista, jotka aikovat hankkia työkokemusta vastaanottavassa maassa ennalta järjestetyn työsopimuksen mukaisesti urakehityksensä tueksi tai edellisen koulutusalansa mukaisesti.

Lyhyesti mainiten sopimus sisältää siis kolme luokkaa:
1) työlomajärjestely
2) työnteko
3) harjoittelu

Sopimus sisältää yhteiset määräykset näille kolmelle luokalle:
- hakija tekee hakemuksen henkilökohtaisesti;
- hänellä on voimassa oleva passi;
- hän on 18-35 -vuotias hakiessaan oleskelulupaa;
- hän maksaa mahdolliset maksut;
- hänellä on maastapoistumislippu tai riittävät varat tällaisen ostamiseen;
- hänellä on todistetusti riittävät ja kohtuulliset varat, jotka kattavat oleskelun alussa aiheutuvat kustannukset;
- hänellä on sairaalahoidon ja kotiuttamisen kattava sairausvakuutus; ja
- hän toimittaa selvitykset luokasta riippuen.

Mahdollisille perheenjäsenille ja huollettaville voidaan myöntää oleskelulupa muulla kuin perhesideperusteella, ts. perusteen tulee olla itsenäinen ja riippumaton sopimuksen perusteella tulevaan verrattuna.

Oleskelulupaa ei myönnetä, jos hakija ei täytä valitun luokan vaatimia tapauskohtaisia edellytyksiä tai jos luvan myöntämistä vastaan olisi yleiseen

etuun, yleiseen järjestykseen, kansalliseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyviä seikkoja.

Sopimuksen perusteella myönnetään jokaista luokkaa kohden enintään yksi lupa, joka on tilapäinen ja voimassa maksimissaan vuoden.

Työlomajärjestelyn perusteella oleskelulupa myönnetään käytännössä samalla tavalla kuin muissakin työlomasopimuksissa (Australia, Uusi-Seelanti ja Japani).

Työnteon ja harjoittelun perusteella luvat myönnetään voimassa olevan sääntelyn (ulkomaalaislaki ja ns. tutkija-opiskelijalaki) perusteella, eikä sopimuksen johdosta ehdoteta säädettävän omia oleskelulupiaan. Omien oleskelulupien säätäminen olisi edellyttänyt järjestelmäkehitystä ja erillistä ohjeistusta, eikä se välttämättä olisi johtanut siihen, että sopimuksen perusteella lupaa haettaisiin, koska luvan saisi ns. yleisen ja voimassa olevan sääntelyn perusteella helpommin.

Suomi ei aio asettaa kiintiöitä sopimuksen soveltamiseen. Suomella ei ole käytössä kiintiötä minkään muunkaan sopimuksen kohdalla. Tiettävästi Kanada ei myöskään aio asettaa kiintiötä sopimuksen perusteella. Vertailun vuoksi todettakoon, että ainoastaan Japani on asettanut suomalaisille hakijoille kiintiön (200 hakijaa/vuosi).

Sopimuksessa määrätään, että sopimuksen seurantaa ja soveltamista varten perustetaan osapuolten välinen seurantakomitea. Sopimuksen perusteella jaetaan puolin ja toisin tilastoja, ja osapuolet laittavat sopimusta koskevat tiedot saataville verkkoon ja tekevät hakemisen helpoksi sähköisesti.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitys sisältää ns. blankettilakia koskevan lakiehdotuksen.

Sopimuksen 9 artiklan mukaan osapuolet ilmoittavat toisilleen diplomaattiteitse, kun niiden tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät valtionsisäiset menettelyt on toteutettu. Sopimus tulee voimaan viimeisen tiedonannon vastaanottamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Suomen osalta aikaisin tavoite saattaa sopimus voimaan ja sovellettavaksi on helmikuun alku 2024.

Esitykseen sisältyvä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen kanssa. Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Sopimus sisältää lopuksi määräykset sopimuksen tulkinnasta, muuttamisesta, irtisanomisesta ja soveltamisen keskeyttämisestä.

Kanadalaisten oleskeluluvista vuoden 2023 aikana:
- työn perusteella tehty 78 hakemusta
- opiskelun perusteella 56 hakemusta

LIITTEET PowerPoint-esitys

JAKELU TyV

TIEDOKSI TEM/MAKO